

OPINIE

Opinie: Optreden Bessel van der Kolk bij Zomergasten kan desastreuze gevolgen hebben

De laatste Zomergast van 2022 is psychiater en traumaspecialist Bessel van der Kolk. Zijn optreden kan ertoe leiden dat hij de ruimte krijgt om onjuiste en potentieel gevaarlijke ideeën te verspreiden, betogen Henry Otgaar, Peter van Koppen en Annelies Vredeveldt.

Henry Otgaar en **Peter van Koppen** en **Annelies Vredeveldt** 26 augustus 2022, 14:05

Psychiater en traumaspecialist Bessel van der Kolk. Beeld VPRO

Een populaire misvatting is dat traumatische herinneringen (onbewust) worden verdrongen. En als ze eenmaal zijn verdrongen, dat ze een sluimerend bestaan leiden wachtend op het moment dat ze worden hervonden. Het idee van verdringing

is kwetsieus. De reden is dat traumatische herinneringen niet worden verdrongen maar juist extra goed beklijven. Wel is het zo dat slachtoffers van trauma dikwijls niet willen praten over hun trauma of er niet over willen nadenken. Maar dat is van een andere orde dan verdringing.

Dat nogal wat mensen geloven in het bestaan van verdringing is ronduit gevaarlijk. En vooral als zulk geloof opduikt in de psychologische behandelkamer of in de rechtbank.

Wetenschappelijk onderzoek heeft meermaals aangetoond dat therapeuten die overtuigd zijn van het bestaan van verdringing hun patiënten suggestief ertoe kunnen aanzetten te denken dat ze seksueel misbruikt zijn terwijl dat misbruik nooit heeft plaatsgevonden.

MEER OVER DE AUTEURS

Henry Otgaar, is hoogleraar Rechtspsychologie aan de Universiteit Maastricht en de Universiteit Leuven. **Peter van Koppen** is emeritus hoogleraar Rechtspsychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam en de Universiteit Maastricht. **Annelies Vredeveldt** is universitair hoofddocent aan de Vrije Universiteit Amsterdam.

Nepherinneringen

Dat gaat zo. Patiënten met lichamelijke en psychische symptomen (zoals het hebben van paniekaanvallen) komen de therapiekamer binnen bij een therapeut die overtuigd is van de mogelijkheid van verdringing. Zulke clinici gaan ervan uit dat dergelijke symptomen het gevolg zijn van [een onbewuste latente herinnering aan misbruik](#). Als de patiënten claimen zich niets te herinneren van enige misbruik in het verleden, is dat koren op de molen voor de clinici. Voor hen bewijst dat dus dat de herinnering is verdrongen. Aan patiënten wordt dan verteld dat hun symptomen zijn ontstaan omdat ze vroeger ooit zijn misbruikt maar dat de herinnering eraan is weggestopt in hun onderbewustzijn.

Zulke suggestieve wenken leiden niet zelden tot nepherinneringen aan misbruik. De patiënt wordt niet van haar probleem afgeholpen en in plaats daarvan wordt een verzonnen traumatisch verleden aangeprept. [Veel rechtszaken hebben uitgewezen dat zulke pseudo-herinneringen ook tot valse beschuldigingen aan misbruik kunnen resulteren](#) en zelfs kunnen zorgen voor onterechte veroordelingen.

Traumasporen

Iemand die sterk gelooft in verdringing en zelfs zijn brood verdient met het populariseren van dat idee is Bessel van der Kolk. Bessel van der Kolk is psychiater en auteur van het boek *Traumasporen* (2016). In dat boek beschrijft hij dat traumatische herinneringen worden verdrongen en zich uiten in allerlei lichamelijke reacties, ook wel *'the body keeps the score'* genoemd. Met die gedachte wil Van der Kolk lezers ervan overtuigen dat als een traumatische ervaring te overweldigend is voor een slachtoffer en daardoor wordt weggedrukt, het lichaam zich het trauma wel 'herinnert'. Dat is, gezien wat wetenschappelijk bekend is over herinneringen en trauma, een gevaarlijke gedachte. En dan: extra frappant is dat Van der Kolk hier in de val trapt om een niet-wetenschappelijk idee te voorzien van wetenschappelijk cachet.

Van der Kolk wordt komende zondag 28 augustus geïnterviewd bij *Zomergasten*. Wij vinden zijn geplande interview een uitermate slechte zet. Zo'n interview kan ertoe leiden dat Van der Kolk de ruimte krijgt om zijn onjuiste en potentieel gevaarlijke ideeën te verspreiden. Dat is welbeschouwd verspreiden van desinformatie, iets waar de NPO zich negatief over uitliet betreffende televisiezender Ongehoord Nederland.

Op zijn minst zou in het interview Van der Kolk kritisch aan de tand moeten worden gevoeld over het flinterdunne idee van *'the body keeps the score'*. Anders bestaat het risico dat Van der Kolks interview eraan zal bijdragen dat trauma's worden aangepraat in de behandelkamer. Dat zal desastreuze gevolgen hebben voor patiënten en hun families.

Bevalt onze journalistiek u?